

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Ladislavem Vaško ve věci

žalobce: V. J., narozený X
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 11. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Rozhodnutím ze dne 1. 10. 2024, č. j. X, žalovaná rozhodla tak, že se žalobci podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) ukládá povinnost vrátit žalované přeplatek ve výši 424 518 Kč, který vznikl na starobním důchodu za období od 1. 6. 2022 do 31. 5. 2024, a to do 8 dnů od právní moci rozhodnutí. Námitky žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 29. 11. 2024, které je předmětem soudního přezkumu v této věci.

Žaloba

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2. V žalobě žalobce namítl, že se žalovaná nevypořádala s jeho námitkami proti prvostupňovému rozhodnutí. Uvedl, že v námitkách rozepsal své příjmy v letech 2022, 2023 a 2024, vysvětlil, proč měl za to, že žádnou povinnost neporušuje, a upozornil, že za rozhodný považoval „čistý“ příjem, neboť z informací žalované neplynulo, že by měl být za rozhodný považován příjem „hrubý“. Zdůraznil, že opomenutí této námítky je důvodem nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů. Podle žalobce byla jeho námitka legitimní, neboť pro aplikaci zákona č. 582/1991 Sb. bylo zcela stěžejní, zda je rozhodným příjmem ve smyslu jeho ustanovení příjem „hrubý“ či „čistý“. Dodal, že žalovaná nijak nereagovala ani na námitku nepřiměřenosti prvostupňového rozhodnutí.
3. Žalobce nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spatřoval také v tom, že žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí neuvedla, že částka rozhodného příjmu ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“) byla stanovena sděleními Ministerstva práce a sociálních věcí č. 308/2024 Sb., dříve č. 320/2022 Sb., a ještě dříve č. 436/2020 Sb. Podle žalobce tedy žalovaná řádně nevymezila relevantní právní úpravu, a proto není z odůvodnění napadeného rozhodnutí zjevné, jak při výkladu právních předpisů postupovala.
4. Žalobce dále namítal nezákonnost napadeného rozhodnutí. Uvedl, že v období od 25. 5. 2022 do 31. 5. 2024 dosahoval průměrného (čistého – pozn. soudu) měsíčního výdělku 4 021 Kč. Z toho podle něj plyne, že výši rozhodného příjmu ve smyslu § 6 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění jeho příjem převyšoval jen bagatelně. S ohledem na to postup žalované označil za nepřiměřený. V tom spatřoval rozpor s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a podotkl, že podle nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 2046/19, č. 160/2019 Sb. ÚS, je na požadavek přiměřenosti plynoucí z čl. 4 odst. 4 Listiny vždy nutno dbát.
5. Žalobce uvedl, že mu v souladu s čl. 31 odst. 1 Listiny svědčí ústavně zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a že do něj bylo napadeným rozhodnutím zasazeno. Žalobce namítl, že žalovaná nezohlednila ústavněprávní rozměr jeho věci. Podle žalobce měla žalovaná s ohledem na citovaná ustanovení Listiny provádět test proporcionality.
6. Žalobce citoval bod 23 rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2019, č. j. 17 Ad 22/2018-29, v němž krajský soud v obdobné věci upřednostnil žalobcovo legitimní očekávání před zásadou legality. Žalobce zdůraznil, že mu byla uložena ještě větší povinnost než žalobci ve věci sp. zn. 17 Ad 22/2018 a že důvěřoval, že by na případné překročení výše rozhodného příjmu byl včas upozorněn, jak se mu již v minulosti stalo. Skutečnost, že byl kontaktován až po dlouhé době, mu měla zapříčinit existenciální problémy. Žalobce uzavřel, že závěry citovaného judikátu stran legitimního očekávání jsou přenositelné i na jeho věc.
7. Žalobce podotkl, že v rozhodném období odvedl (žalobce měl zjevně na mysli, že za něj bylo na sociálním pojištění odvedeno – pozn. soudu) celkem 7 407 Kč, a že nad limit odvedl 6 834 Kč (žalobce měl zjevně na mysli, že jeho kumulovaná „čistá“ mzda přesáhla součet částek rozhodného příjmu v období od května 2022 do května 2024 o 6 834 Kč – pozn. soudu).
8. Žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil.

Vyjádření žalované k žalobě

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

9. Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí jen těžko obстоjí za situace, kdy žalobce s napadeným rozhodnutím věcně polemizuje. V této souvislosti odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24.
10. Žalovaná odmítla, že by porušila žalobcova ústavně zaručená práva. Zdůraznila, že žalobce v žádosti o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku stvrdil svým podpisem, že ode dne, od něhož požaduje přiznání výplaty starobního důchodu, nebude vykonávat výdělečnou činnost, že si je vědom, že uvedení nepravdivých údajů může mít za následek nejen povinnost vrátit neprávem vyplacené dávky, ale i trestní stíhání, a že prohlašuje, že byl poučen o povinnosti písemně hlásit do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.
11. K žalobcovu odkazu na judikaturu žalovaná uvedla, že je třeba vážit, zda skutečně dopadá na řešenou věc. Skutkově mnohem bližší se žalované jevil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2017, č. j. 6 Ads 47/2017-24.
12. Za nepodstatnou žalovaná označila otázku, zda byl žalobce informován o skutečnosti, že rozhodným příjmem je míněn „hrubý“ příjem, neboť žalobce negoval jakýkoli příjem. Podstatnou podle žalované není ani chybějící vysvětlení, že zvýšení částky rozhodného příjmu vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí sdělením ve Sbírce zákonů. Oproti tomu za klíčové označila žalovaná omezení vyplývající z § 37 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., které jednoznačně stanovuje objektivní odpovědnost neoprávněného příjemce. Žalovaná podotkla, že žalobce výši vyplacených dávek ani skutečnost, že v rozhodném období vykonával výdělečnou činnost, za níž mu byla vyplácena mzda, nijak nezpochybnuje. Dodala, že ani mylné představy žalobce o výši legálního přívýdělku nemohou odůvodnit nevrácení vzniklého přeplatku.
13. Žalovaná uvedla, že pokud se žalobce dovolává požadavku přiměřenosti, neměl by přehlížet ani princip legality podle čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky a podle čl. 2 odst. 2 Listiny. V souladu s ním může podle žalované správní orgán moderovat zákonem založené povinnosti adresátů veřejné správy jen tehdy, má-li k tomu zákonné zmocnění. Odkázala na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2012, č. j. 1 As 89/2010-119, a konstatovala, že v řešené věci prostor pro správní uvážení neměla.
14. Žalovaná navrhla, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Replika žalobce

15. Žalobce se v replice ohradil proti ironizujícím až ofenzivním pasážím vyjádření žalované a ponechal na uvážení soudu, nakolik je tón žalované souladný s § 4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“).
16. Žalobce uvedl, že žalovaná přehlíží, že § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“) rozlišuje vedle nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost též nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, a že nepřezkoumatelností může být stížena jen část odůvodnění. Žalobce odkázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 2012/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS, podle kterého má soud povinnost přezkoumat ty oddělitelné části odůvodnění, které vadou nepřezkoumatelnosti nebyly stíženy. Žalobce připomněl, že již

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

v žalobě poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž způsobuje vadu nepřezkoumatelnosti též opomenutí odvolací námitky.

17. Žalobce dále uvedl, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí měla být patrná rozhodná právní úprava, kterou je stanovena částka rozhodného příjmu, neboť ta byla pro rozhodnutí stěžejní. Podle žalobce v odůvodnění napadeného rozhodnutí chybí být jen konstatování, že částku rozhodného příjmu vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů formou sdělení. Dodal, že v rozporu se zásadou řádného odůvodnění vycházející z § 68 odst. 3 správního řádu žalovaná nereagovala ani na námitku nepřiměřenosti prvostupňového rozhodnutí.
18. Žalobce vyjádřil přesvědčení, že pokud je porušení podmínek v důchodovém pojištění spojeno s objektivní odpovědností bez možnosti liberace, je třeba klást zvýšené požadavky na seznámení účastníků důchodového pojištění s omezeními, jejichž porušení by mohlo vést k jejímu vyvození. tomu podle něj žalovaná nedostála. Vylíčil, že celý život do systému sociálního zabezpečení přispíval. Za nesporné označil, že hmotněprávní úprava souběh výplat starobního důchodu před dosažením důchodového věku a příjmu z výdělečné činnosti vykonávané v rozsahu zakládajícím účast na pojištění omezuje, přesto bylo pro něj nepochopitelné, že toliko nepatrné překročení rozhodného příjmu vede k vrácení všech dávek. Takový důsledek označil žalobce za likvidační a zcela nepřiměřený. Zdůraznil, že jeho příjmy, které podle žalované překročily výši rozhodného příjmu, pocházely ze vztahu založeného dohodu o práci konané mimo pracovní poměr a nikoli z pracovního poměru založeného pracovní smlouvou.
19. K tvrzení žalované, že žalobce v žádosti o přiznání důchodu svým podpisem stvrdil, že nebude vykonávat výdělečnou činnost, žalobce podotkl, že výdělečnou činností se podle § 27 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění rozumí výdělečná činnost vykonávaná v rozsahu zakládajícím účast na pojištění. Prohlášení, že nebude vykonávat výdělečnou činnost, je proto podle žalobce třeba číst v souladu s její zákonnou definicí.
20. K odkazu žalované na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2017, č. j. 6 Ads 47/2017-24, žalobce uvedl, že se tento rozsudek stěžejní otázkou legitimního očekávání vůbec nezabývá a právní názor Krajského soudu v Ostravě vyslovený v rozsudku ze dne 14. 7. 2021, č. j. 17 Ad 22/2018-50, proto nikterak nevyvrací. Žalobce setrval na tom, že závěry Krajského soudu v Ostravě vyslovené v řečeném rozsudku jsou na jeho věc plně přenositelné. Za nepřiléhavý naopak žalobce označil usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2012, č. j. 1 As 89/20102-119, č. 2802/2013 Sb. NSS, na které ve svém vyjádření odkazoval žalobce.
21. Žalobce odmítl vyjádření žalované, že závěry Ústavního soudu vyslovené v nález ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 2046/19, č. 160/2019 Sb. ÚS, jsou neaplikovatelné na řešenou věc, neboť se týkají zabránění věci, tedy možného porušení práva vlastnit majetek. Zdůraznil, že požadavek přiměřenosti Ústavní soud dovodil přímo z čl. 4 odst. 4 Listiny, tedy z ustanovení, které je ze své podstaty obecné a není vázáno jen na právo vlastnit majetek. Podle žalobce se nadto řešená věc vlastnického práva týká, neboť mu byla napadeným rozhodnutím uložena povinnost vrátit 424 518 Kč coby přeplatek, ačkoli ho nabyl legitimně a s očekáváním, že na případné překročení rozhodného příjmu bude upozorněn.
22. Žalobce podotkl, že žalovaná měla mít při aplikaci právních předpisů na zřeteli ústavněprávní rozměr, konkrétně čl. 30 odst. 1 Listiny.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Posouzení věci soudem

23. O žalobě soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť s tímto postupem účastníci výslovně souhlasili.
24. Před vypořádáním jednotlivých žalobních bodů (námitek) soud směrem k žalobci připomíná, že řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je ve správním soudnictví ovládáno zásadou koncentrace, jež nachází svůj odraz v § 71 odst. 2 třetí věte s. ř. s., podle které může žalobce rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby. Soud se proto může věcně zabývat jen těmi žalobními body, které byly uplatněny ve lhůtě dvou měsíců poté, kdy bylo napadené rozhodnutí žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem (srov. § 72 odst. 1 s. ř. s.), tj. v projednávané věci do 6. 2. 2025, neboť napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 6. 12. 2024. Projednání později uplatněných žalobních bodů by znamenalo nepřípustné porušení principu koncentrace řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2004, č. j. 1 Afs 25/2004-69). Soud zjistil, že žalobce v replice, která byla podána k poštovní přepravě dne 27. 3. 2025, konkretizoval námitky uplatněné již ve včasné podané žalobě, avšak rovněž nad rámec v žalobě uplatněných námitek namítl, že napadeným rozhodnutím nebylo zasaženo jen do jeho ústavně zaručeného práva na hmotné zabezpečení ve stáří, ale též do práva vlastnit majetek. Tuto námitku žalobce uplatnil nepochybně až po lhůtě pro podání žaloby. Jedná se tedy o námitku opožděnou, kterou se soud nemohl zabývat.
25. Žaloba není důvodná.
26. Podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. platí, že *„jestliže byl občanu vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené v § 37 a 37a zákona o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely“*.
27. Podle § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění platí, že *„výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31, nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost nebo je poskytována podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci; ode dne dosažení důchodového věku se posuzují podmínky pro výplatu starobního důchodu obdobně podle odstavce 1“*.
28. Podle § 27 zákona o důchodovém pojištění platí, že *„výdělečnou činností se rozumí činnost osob uvedených v § 5 odst. 1 a v § 5 odst. 4 vykonávaná v rozsahu, který zakládá účast na pojištění“*.
29. Podle § 6 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění platí, že *„zaměstnanci jsou účastni pojištění, jestliže sjednaná částka započitatelného příjmu z tohoto zaměstnání za kalendářní měsíc činí aspoň částku rozhodnou pro účast na pojištění (dále jen „rozhodný příjem“)“*.
30. Podle § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění platí, že *„rozhodný příjem činí 2 000 Kč. Částka rozhodného příjmu se zvýší od 1. ledna kalendářního roku, pokud jedna desetina součinu všeobecného vyměřovacího základu stanoveného podle zákona o důchodovém pojištění, který o dva roky předchází tomuto kalendářnímu roku, a přepočítacího koeficientu stanoveného podle zákona o důchodovém pojištění pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu bude po zaokrouhlení na celou pětisetkorunu směrem dolů vyšší než dosud platná částka rozhodného příjmu; rozhodný příjem se stanoví ve výši této desetiny po tomto zaokrouhlení. Výši rozhodného*

příjmu stanoveného podle věty druhé vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv sdělením“.

31. Podle sdělení č. 436/2020 Sb., kterým se vyhláší zvýšení částky rozhodné pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění, „od 1. ledna 2021 částka rozhodná pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění činí 3 500 Kč“.
32. Podle sdělení č. 320/2022 Sb., kterým se vyhláší zvýšení částky rozhodné pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění, „od 1. ledna 2023 částka rozhodná pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění činí 4 000 Kč“.
33. Podle sdělení č. 308/2024 Sb., kterým se vyhláší zvýšení částky rozhodné pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění, „od 1. ledna 2025 částka rozhodná pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění činí 4 500 Kč“.
34. Podle § 3 písm. e) zákona o důchodovém pojištění se „v tomto zákoně se rozumí započitatelným příjmem příjem, který se podle zvláštního právního předpisu zahrnuje do vyměřovacího základu pro pojistné na nemocenské a důchodové pojištění“.
35. Podle § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon o pojistném na sociální zabezpečení“) platí, že „vyměřovacím základem zaměstnance je úhrn příjmů, s výjimkou náhrad výdajů poskytovaných procentem z platové základny představitelům státní moci a některých státních orgánů a soudců, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozeny a které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském pojištění. Zúčtovaným příjmem se pro účely věty první rozumí plnění, které bylo v peněžní nebo nepeněžní formě nebo formou výhody poskytnuto zaměstnavatelem zaměstnanci nebo předáno v jeho prospěch, popřípadě připsáno k jeho dobru anebo spočívá v jiné formě plnění prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance.“
36. Soud se předně zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, kterou žalobce spatřoval v tom, že se žalovaná dostatečně nevypořádala s jeho námitkami a nedostatečně odůvodnila, proč vycházela z konkrétních výší rozhodného příjmu ve smyslu § 6 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění. Podle § 68 odst. 3 správního řádu se v odůvodnění uvedou „důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí“.
37. Soud vychází z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, podle níž platí, že „z odůvodnění rozhodnutí správního orgánu musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009-46, ze dne 4. 2. 2010, č. j. 7 Afs 1/2010-53, nebo ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008-109). Soud také zohlednil judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které kvalita odvolacích námitek předurčuje kvalitu jejich vypořádání (srov. např. rozsudek dne 26. 5. 2016, č. j. 2 Azs 113/2016-26), přičemž povinnost orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit nelze interpretovat jako požadavek na detailní

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

odpověď na každou námitku. „*Orgán veřejné moci na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní, tím se s námitkami účastníka řízení vždy – minimálně implicitně – vypořádá. Absence odpovědi na ten či onen argument žalobce v odůvodnění žalovaného rozhodnutí tak bez dalšího nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost*“ (bod 47 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 7 Afs 156/2016-59).

38. Soud konstatuje, že žalobce v námitkách ze dne 4. 11. 2024 podotkl, že podle přiloženého potvrzení o výši příjmů v roce 2024 jeho čistá měsíční mzda nepřesáhla 3 977 Kč a dodal následující: „*Tady by to mělo být také v pořádku. Na Vašich stránkách není specifikováno, zda čistý nebo hrubý.*“ Žalobce měl jinými slovy za to, že pokud byl jeho „čistý“ příjem nižší než částka rozhodného příjmu, která v roce 2024 činila 4 000 Kč, podmínky pro výplatu starobního důchodu byly splněny, a tuto námitku proti prvostupňovému rozhodnutí včasné uplatnil. Soud konstatuje, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaná považovala tuto námitku za lichou, jelikož za započitatelný příjem ve smyslu § 6 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění považovala „hrubou“ mzdu. Jakkoli v odůvodnění napadeného rozhodnutí neodkázala na § 3 písm. e) zákona o důchodovém pojištění obsahující definici započitatelného příjmu ani na něj navazující § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení, soud má za to, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zcela zjevné, že v případě rozhodného příjmu se jedná toliko o „hrubý“ příjem a že z „čistého“ příjmu nelze dle zákonné úpravy nijak vycházet při určení rozhodného příjmu. To plyne zejména z odst. 9 na straně 3 odůvodnění napadeného rozhodnutí, kde žalovaná zdůraznila, že v měsících červen až prosinec 2022 „činila hrubá mzda účastníka řízení 3.940 Kč měsíčně, čímž byla překročena částka rozhodného příjmu, která jak bylo uvedeno výše, činila 3.500 Kč“ (důraz doplněn soudem). Stejně odůvodnění je obsaženo i k rozhodnému příjmu žalobce v roce 2023 a 2024 (srov. odst. 10 na straně 3 a odst. 1 a 2 na straně 4). Dle soudu je z odůvodnění napadeného rozhodnutí zcela zjevné, že žalovaná pracovala pouze s hrubým příjmem, jak určuje zákonná úprava. Z uvedeného je tak dle soudu patrné, že žalovaná shledala neopodstatněným kusé konstatování žalobce uplatněné v námitkách, že na „*vašich stránkách není specifikováno zda čistý nebo hrubý. Tak jsem si zvolil § čistého.*“ Reakci žalované v napadeném rozhodnutí na citované strohé konstatování žalobce v námitkách soud shledává zcela dostatečnou. Absenci explicitních odkazů na § 3 písm. e) zákona o důchodovém pojištění a na § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení soud v tomto kontextu nepovažuje za důvod nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Soud proto žalobní námitku vyhodnotil jako nedůvodnou.
39. Soud nepřisvědčil ani námitce, že žalovaná nereagovala na námitku nepřiměřenosti. Soud konstatuje, že žalobce své námitky ze dne 4. 11. 2024 uzavřel slovy, že se mu prvostupňovým rozhodnutím uložená povinnost jeví nepřiměřená. Žalobce přitom v námitkách – na rozdíl od žaloby – neodkázal na žádné ustanovení právního řádu, z něhož by dovozoval povinnost žalované hodnotit přiměřenost ukládané povinnosti. Vzhledem k vysoké míře její obecnosti představuje dostatečnou odpověď na žalobcovu námitku konstatování žalované ze strany 4 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Žalovaná v něm uvedla, že prvostupňové „*rozhodnutí bylo vydáno zcela v souladu s právními předpisy*“ a že § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. představuje „*ustanovení kogentní povahy, což pro ČSSZ znamená, že se od nich jako správní orgán nemůže odchýlit, a to ani z důvodu vlastního správního uvážení*“. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí tedy plyne, že žalovaná s odkazem na zásadu zákonnosti neshledala

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

prostor pro vlastní správní uvážení, tedy (implicitně) ani pro hodnocení přiměřenosti svého rozhodnutí.

40. Soud nepřisvědčil ani námitce, že je odůvodnění napadeného rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť žalovaná nespecifikovala, kterými konkrétními sděleními Ministerstvo práce a sociálních věcí v rozhodném období vyhlásilo částky rozhodného příjmu. Soud konstatuje, že na straně 3 odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že „podle ustanovení § 6 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění činí v současné době rozhodný příjem 4 000 Kč, v této částce je výše rozhodného příjmu od 1. 1. 2023. ČSSZ v této souvislosti připomíná, že od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2018 částka výše rozhodného příjmu činila 2 500 Kč, od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2020 činila 3 000 Kč a od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2022 pak 3 500 Kč“. Za podstatné soud považuje, že žalovaná uvedla, v jakých konkrétních částkách byla výše rozhodného příjmu v tom kterém období a odkázala přitom na relevantní zákonné ustanovení, které jednak obsahuje přesné pravidlo výpočtu těchto částek, jednak stanovuje, jakým způsobem jsou takto vypočtené částky vyhlašovány. Z hlediska § 68 odst. 3 správního řádu je podle názoru soudu podstatné, aby bylo z odůvodnění zřejmé, jaké právní předpisy byly aplikovány. Pro stanovení výše rozhodného příjmu je klíčový § 6 zákona o nemocenském pojištění; jakkoli sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí plní důležitou funkci z hlediska právní jistoty, není samo o sobě právní normou. S ohledem na výše uvedené soud nepovažuje skutečnost, že žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí jednotlivá sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí nespecifikovala, za zásadní vadu odůvodnění napadeného rozhodnutí, pokud současně odkázala na relevantní ustanovení zákona a uvedla, jaké částky rozhodného příjmu pro jednotlivá období aplikovala. Jak správní soudy konstantně judikují „účelem soudního přezkumu správních rozhodnutí není lpění na formální dokonalosti správních rozhodnutí, ale účinná ochrana veřejných subjektivních práv adresátů veřejné správy“ (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2007, č. j. 6 Ads 87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS).
41. Soud dále posoudil žalobní námitku, že žalovaná nedbala na požadavek přiměřenosti plynoucí z čl. 4 odst. 4 Listiny, čímž podle žalobce nepřiměřeně zasáhla do práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří podle čl. 30 odst. 1 Listiny.
42. Podle čl. 4 odst. 4 Listiny platí, že „při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena“.
43. Podle čl. 30 odst. 1 Listiny platí, že „občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele“.
44. Podle čl. 41 odst. 1 Listiny platí, že „práv uvedených v čl. 26, čl. 27 odst. 4, čl. 28 až 31, čl. 32 odst. 1 a 3, čl. 33 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí“.
45. Podle čl. 2 odst. 2 Listiny platí, že „státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“.
46. Soud předesílá, že žalobcův odkaz na nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 2046/19, č. 160/2019 Sb. ÚS, podle něhož je třeba dbát na požadavek přiměřenosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 Listiny, považuje za nepřiléhavý. Uvedený nález se totiž týkal nepřiměřenosti zásahu do práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Toto základní právo je na základě Listiny přímo vymahatelné, tím se liší od práva na hmotné zabezpečení

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

ve stáří, patřící mezi tzv. sociální práva, jejichž pojmovým znakem je skutečnost, že nemají bezpodmínečnou povahu a je možné se jich domáhat pouze v mezích zákonů (srov. bod 18 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2020, č. j. 6 Ads 208/2020-25). Jak vyslovil Ústavní soud v bodu 52 nálezu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08, omezenost ústavně zaručených sociálních práv spočívá v nutnosti jejich zákonného provedení, které je zároveň podmínkou jejich realizace.

47. Na okraj soud dodává, že pokud žalovaná dospěla k závěru, že vyplacené dávky žalobci v souladu s § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nenáležely, nebylo její povinností hodnotit přiměřenost zásahu do práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Jelikož je výplata dávek při výdělečné činnosti zakládající účast na pojištění výslovně vyloučena (srov. § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění), nemohlo žalobci vůbec vzniknout legitimní očekávání, že mu tyto dávky právem náleží. Zdrojem legitimního očekávání by mohla být zejména ustálená správní či rozhodovací praxe žalované, nikoli žalobcova neznalost zákona.
48. Vedle základních práv a svobod majících bezpodmínečnou povahu, jakým je právě právo vlastnit majetek, dopadá čl. 4 odst. 4 Listiny také na sociální práva. Požadavky tohoto článku však u práv, kterých se lze domáhat pouze v mezích zákonů, musí naplnit (a tedy testovat) zákonodárce: *„Při provádění ústavní úpravy, zakotvené v Listině, se zákonodárce musí řídit čl. 4 odst. 4 Listiny, podle kterého při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu“* (bod 52 nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08). Adresátem čl. 4 odst. 4 Listiny tedy v oblasti sociálních práv vymezených čl. 41 odst. 1 Listiny není správní orgán aplikující zákon, který dané sociální právo provádí, nýbrž zákonodárce. Eventuální posuzování otázky, zda zákonodárce při provádění práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří zaručeného čl. 30 odst. 1 Listiny požadavkům čl. 41 a čl. 4 odst. 4 Listiny dostál, pak náleží Ústavnímu soudu (srov. bod 81 nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07). Soud s ohledem na výše uvedené konstatuje, že se žalobce mylí, pokud se domnívá, že žalovaná měla před aplikací § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. provádět test proporcionality.
49. Soud konstatuje, že Ústavní soud se otázkou ústavnosti § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. již opakovaně zabýval, a to např. v usnesení ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 1703/07. Ústavní soud neshledal absolutní objektivní odpovědnosti příjemce dávky starobního důchodu za vzniklý přeplatek bez možnosti liberace za protiústavní a konstatoval, že *„v usnesení ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 271/05 (www.judikatura.cz) se Ústavní soud zabýval stejnou otázkou, tedy odpovědností příjemce dávky starobního důchodu na vzniklém přeplatku a shledal, že obecné soudy tím, že stanovily odpovědnost stěžovatele dle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., nepostupovaly žádným způsobem protiústavně a jejich výklad cit. ustanovení byl ústavně konformní.“* a plně se ztotožnil s názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v rozsudku ze dne 20. 1. 2005, č. j. 6 Ads 13/2003-56, že *„je dáno na výběr pojištěnému, kterému byl přiznán starobní důchod, zda bude pobírat dávku důchodového pojištění v souběhu s příjmem z výdělečné činnosti za existence pracovněprávního vztahu na dobu určitou, nebo případně zůstane v pracovněprávním vztahu na dobu neurčitou bez současného nároku na výplatu přiznané dávky. Účelem zákona a dávek důchodového pojištění v podobě starobního důchodu je minimalizovat negativní následky snížení výdělečné činnosti pojištěných osob v důsledku dovršení důchodového věku a je sociálně spravedlivé a ústavně souladné, aby ti, kteří hodlají ve výdělečné činnosti bez jakéhokoli časového omezení pokračovat nadále, ač sami již splnili podmínky nároku na dávku, výplatu dávky neobdrželi“*. Veden těmito úvahami ani zdejší soud neshledal, že by se § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. ve spojení s § 37 odst. 2 zákona o Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

důchodovém pojištění dotýkal podstaty a smyslu práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, a že by proto byla tato ustanovení protiústavní.

50. Soud nepřehlédl žalobcův odkaz na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2019, č. j. 17 Ad 22/2018-29, z něhož žalobce dovozoval nutnost zohledňovat při rozhodování o vrácení přeplatku dávek předčasného starobního důchodu legitimní očekávání pojištěnce. Soud konstatuje, že tento rozsudek byl zrušen rozsudkem ze dne 19. 5. 2021, č. j. 4 Ads 251/2019-37, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil, že „pro posouzení věci je [...] zcela nerozhodné, zda přeplatek na dávce vznikl zaviněním žalobce (např. tím, že při sepisování žádosti o přiznání předčasného starobního důchodu nesdělil pracovníci okresní správy sociálního zabezpečení všechny rozhodné skutečnosti pro posouzení žádosti, zejména pak, že pracuje pro komisi), nebo pochybením pracovnice okresní správy sociálního zabezpečení (která výkon výdělečné činnosti žalobce v komisi neověřila či nezjistila), či snad pochybením stěžovatelky, která žalobci předčasný starobní důchod přiznala a následně mu vyplácela dávky předčasného starobního důchodu. Podstatné je pouze to, že dávky předčasného starobního důchodu byly žalobci vypláceny, aniž podle zákonné úpravy žalobci v uvedené době náležely“ (důraz doplněn). Nejvyšší správní soud v bodě 32 citovaného rozsudku Krajskému soudu v Ostravě vytkl, že krajský soud pochybil, zvažoval-li nad rámec závěru o objektivní odpovědnosti žalobce za přeplatek na dávkách předčasného starobního důchodu další okolnosti (v dané věci legitimní očekávání pojištěnce). Nejvyšší správní soud připustil, že nezákonná praxe správního orgánu může být způsobilá vyvolat v adresátu této praxe oprávněnou důvěru v přijatou praxi. Nejde-li však o správní praxi vůči mnoha subjektům, ale o jedno rozhodnutí, na podkladě kterého jsou následně jednomu pojištěnci vypláceny dávky, nelze podle Nejvyššího správního soudu o správní praxi správního orgánu vůbec hovořit. Nadto zájem na zachování *statu quo* nelze podle Nejvyššího správního soudu shledat hodným ochrany při vědomí, že znamená popření principu legality (srov. bod 33 rozsudku ze dne 19. 5. 2021, č. j. 4 Ads 251/2019-37).
51. Pro úplnost soud dodává, že zásadu legality při aplikaci § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Nejvyšší správní soud zdůraznil též v bodu 12 rozsudku ze dne 8. 11. 2017, č. j. 6 Ads 47/2017-24: „Nejvyšší správní soud v žádném případě nezpochybňuje pravděpodobně velmi tíživou ekonomickou, osobní a sociální situaci stěžovatelky v průběhu roku 2015, avšak musí trvat na tom, aby byla dodržena díkce § 118a odst. 2 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, podle kterého (s ohledem na skutkové okolnosti případu) stěžovatelka musela pro účely výplaty starobního důchodu přiznaného dle § 31 zákona o důchodovém pojištění (tj. předčasného starobního důchodu) dodržet povinnost spočívající v nevykonávání výdělečné činnosti. Jestliže stěžovatelka vykonávala výdělečnou činnost, která naplňovala znaky výdělečné činnosti podle zákona o důchodovém pojištění, potom byly naplněny podmínky § 118a odst. 2 zákona o organizaci sociálního zabezpečení pro uložení povinnosti vrátit takto vzniklý přeplatek na starobním důchodu“.
52. Soud proto shledal námitku nezákonnosti napadeného rozhodnutí nedůvodnou. Žalovaná v řešené věci postupovala plně v souladu se zásadou legality, která jí neumožňovala hodnotit kritéria nepředvídaná zákonem.
53. Poukazuje-li žalobce na výši svých „čistých“ měsíčních příjmů a porovnává je s odvody na sociální pojištění, soudu nezbyvá než konstatovat, že podle správního spisu jeho „hrubá“ měsíční mzda od června do prosince 2022 činila 3 940 Kč, od ledna do prosince 2023 činila 5 130 Kč, od ledna do května 2024 pak činila 4 500 Kč [pozn. soudu - nutnost vycházet z „hrubé“ mzdy plyne z § 6 odst. 1 písm. a), § 3 písm. e) zákona o důchodovém pojištění ve

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

spojení s § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení]. Do 31. 12. 2022 byla částka rozhodného příjmu stanovena ve výši 3 500 Kč, do 31. 12. 2024 pak ve výši 4 000 Kč. Žalobcova „hrubá“ měsíční mzda tedy ve všech měsících od června 2022 do května 2024 převyšovala rozhodný příjem stanovený podle § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, a žalobce byl proto účasten pojištění. Činnost vykonávaná v rozsahu zakládajícím účast na pojištění je podle § 27 zákona o důchodovém pojištění výdělečnou činností. Žalobce tedy naplnil hypotézu § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, který stanoví, že „výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31, nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost“.

54. S ohledem na výše uvedené soud vyhodnotil žalobu v mezích žalobních bodů jako nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
55. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl ve věci

úspěch a procesně úspěšné žalované náhrada nákladů řízení nepřisluší, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 10. března 2026

Mgr. Ladislav Vaško v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.